

Αναστοχασμοί στην Διακαινήσιμο: Ο Πειρασμός της Ανθρωπαρεσκείας

/ Γνώμες

• **Πέτρος Δ. Δαμιανός, Δρ. Φιλοσοφίας - Διδακτικό Προσωπικό ΕΜΠ**

Στην Ορθόδοξη Εκκλησία, η εβδομάδα μετά το Πάσχα λέγεται [Διακαινήσιμος Εβδομάδα](#) (ή αλλιώς Λαμπροβδομάδα). Η λέξη «Διακαινήσιμος» προέρχεται από το «καινός», δηλαδή νέος. Δηλώνει την πνευματική ανανέωση και τη νέα ζωή που φέρνει η Ανάσταση του Χριστού.

Στους αναστοχασμούς της Διακαινησίμου Εβδομάδας υπάρχει ένας που μπορεί γίνει αφετηρία για να κατανοηθεί βαθύτερα ο πειρασμός της ανθρωπαρεσκείας και η στάση του ανθρώπου απέναντι στην επιτυχία. Τα Πάθη του Χριστού και η θανάτωση Του από την κοινωνία που έζησε φανερώνουν μια παράδοξη αλήθεια: ότι η αυθεντική αξία δεν αναγνωρίζεται πάντοτε από την κοινωνία. Ο Χριστός, ενώ φανέρωνε την αλήθεια και την αγάπη, δεν έγινε αποδεκτός από το σύνολο των ανθρώπων της εποχής Του· αντίθετα, συνάντησε από την πλειονότητα την απόρριψη, την παρεξήγηση και τελικά οδηγήθηκε στα Πάθη. Η κοινωνία που τόσο

εύκολα απονέμει τιμές, αποδείχθηκε ανίκανη να αναγνωρίσει το αληθινό μέτρο της αξίας. Μέσα από αυτή την αντίθεση, αποκαλύπτεται ότι η αναγνώριση των ανθρώπων δεν ταυτίζεται με την αλήθεια, και ότι η απόρριψη δεν αναιρεί την αξία.

Η ανθρώπινη ζωή κινείται συχνά ανάμεσα σε δύο πόλους: την καταξίωση και την ταπείνωση. Από τη μία, η επιτυχία, η αναγνώριση και η κοινωνική αποδοχή· από την άλλη, η εσωτερική αλήθεια, η σιωπηλή εργασία και η ταπεινή αυτογνωσία. Η ένταση αυτή δεν είναι απλώς ψυχολογική· είναι βαθιά πνευματική και αγγίζει τον πυρήνα της χριστιανικής διδασκαλίας.

Η επιτυχία, ως εξωτερικό γεγονός, δεν αποτελεί καθεαυτήν ούτε αρετή ούτε αμαρτία. Είναι ένα αποτέλεσμα που μπορεί να προκύψει είτε από κόπο και χάρισμα είτε από συγκυρίες και ανθρώπινες επινοήσεις. Ωστόσο, η σημασία της δεν βρίσκεται τόσο σε αυτό που είναι, όσο σε αυτό που προκαλεί μέσα στον άνθρωπο.

Ένας από τους κύριους πειρασμούς που συνοδεύουν την επιτυχία είναι η ανθρωπαρέσκεια. Όταν ο άνθρωπος αρχίζει να μετρά την αξία του με βάση την αποδοχή των άλλων, τότε μετατοπίζει το κέντρο της ύπαρξής του. Δεν αναζητά πλέον την αλήθεια ή το αγαθό, αλλά την επιβεβαίωση. Η πράξη του χάνει την εσωτερική της καθαρότητα και γίνεται μέσο εντυπώσεως. Έτσι, η ζωή μετατρέπεται σε θέατρο και ο άνθρωπος σε ηθοποιό που εξαρτάται από το χειροκρότημα.

Παράλληλα, η επιτυχία ενέχει τον κίνδυνο του ναρκισσισμού. Η διάκριση και η επιρροή μπορούν εύκολα να γεννήσουν την ψευδαίσθηση της αυτάρκειας. Ο άνθρωπος ξεχνά ότι η ύπαρξή του είναι δώρο και αρχίζει να αποδίδει στον εαυτό του απόλυτη αξία. Η ευγνωμοσύνη υποχωρεί, και στη θέση της αναδύεται η υπερηφάνεια. Έτσι, αντί να σχετίζεται αληθινά με τους άλλους, απομονώνεται μέσα σε έναν εαυτό διογκωμένο και εύθραυστο.

Η χριστιανική παράδοση βλέπει αυτά τα φαινόμενα όχι ως απλές ηθικές αδυναμίες, αλλά ως εκτροπές της καρδιάς. Η ρίζα τους βρίσκεται στην απώλεια του αληθινού μέτρου: της σχέσης του ανθρώπου με τον Θεό. Όταν αυτή η σχέση ατονεί, ο άνθρωπος αναζητά υποκατάστατα — και η γνώμη των άλλων γίνεται ένα από τα ισχυρότερα.

Ωστόσο, η απάντηση δεν είναι η απόρριψη της επιτυχίας. Η άρνηση των χαρισμάτων ή των καρπών της προσπάθειας δεν αποτελεί χριστιανική στάση. Αντιθέτως, το ζητούμενο είναι η μεταμόρφωση της στάσης απέναντί τους. Η επιτυχία μπορεί να γίνει ευλογία, όταν συνοδεύεται από ταπείνωση, επίγνωση των ορίων και διάθεση προσφοράς. Τότε, δεν οδηγεί στην αυτοθέωση, αλλά στην

ευθύνη.

Ο άνθρωπος καλείται να μάθει να διακρίνει: να ξεχωρίζει την αξία από την εικόνα, την αλήθεια από την εντύπωση, την εσωτερική πληρότητα από την εξωτερική επιβεβαίωση. Αυτή η διάκριση δεν είναι εύκολη· απαιτεί αγώνα, αυτογνωσία και πνευματική εγρήγορση.

Εν τέλει, το ερώτημα δεν είναι αν η επιτυχία είναι επικίνδυνη, αλλά αν η καρδιά του ανθρώπου είναι προσανατολισμένη σωστά. Διότι εκεί όπου κυριαρχεί η ταπείνωση, η επιτυχία δεν διαφθείρει· γίνεται απλώς ένα ακόμη μέσο για να εκφραστεί η αγάπη και η αλήθεια.